

Standpuntbepaling over de visie en de rol van lokale vrijwilligersverenigingen en burgerinitiatieven ten aanzien van mensen zonder wettig verblijf

Deze standpuntbepaling van vzw Gastvrij Netwerk gaat over de humanitaire hulp en noodhulp die lokale vrijwilligersverenigingen en burgerinitiatieven bieden aan vluchtelingen zonder wettelijke verblijfsvergunning. Deze hulp is een onderdeel van hun uitgebreid ondersteuningswerk ten gunste van mensen op de vlucht met welk statuut dan ook.

Wie geen wettig verblijf heeft is uitgesloten van de burgerlijke samenleving. Mensen in deze situatie zijn talrijk. Er zijn veel kinderen bij. Ze kunnen niet zomaar genegeerd worden. De lokale vrijwilligers- / burgerinitiatieven van Gastvrij Netwerk ervaren dat beleidsverantwoordelijken, lokale besturen en maatschappelijke diensten hun verantwoordelijkheden voor dergelijke mensen niet, eenzijdig of minimaal opnemen én deze overlaten aan de solidariteit van burgers en burgerinitiatieven.

Doel van de standpuntbepaling is een 'menselijke maat' toe te voegen aan de debatten rond mensen zonder wettig verblijf. Ze maakt de visie en de rol van lokale vrijwilligersgroepen / burgerinitiatieven duidelijker, geeft aan wat de wet bepaalt over humanitaire hulp, gaat in tegen misverstanden en vooroordelen. Gastvrij Netwerk vraagt dat de noodhulp die burgerinitiatieven leveren én de manier waarop zij daarbij met een open toekomstperspectief tewerk gaan, erkend worden als schakel om aan een enorme nood tegemoet te komen.

Toevoeging naar aanleiding van de oorlog die Rusland in Oekraïne begon op 24-02-2022.

Het groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne wordt met veel begrip en solidariteit opgevangen. De EU activeerde een beschermingsrichtlijn uit 2001 waarmee deze vluchtelingen beroep kunnen doen op tijdelijke bescherming tot maximaal 3 jaar. Zij moeten daarvoor dus geen asielaanvraag indienen, maar kunnen dat eventueel wel doen om langere bescherming te vragen. Alle EU-lidstaten doen mee. Staatssecretaris Mahdi vraagt dat steden en gemeenten én burgers helpen om de vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen.

Deze nieuwe context vraagt medemenselijkheid en inzet van ons allen. Ze mag echter niet leiden tot negatie of achterstelling van vluchtelingen uit andere oorlogen, onder wie velen al heel lang wachten op een beslissing over hun aanvraag tot bescherming. Ook de naar schatting 150.000 mensen die geen verblijfsvergunning (meer) hebben, mogen niet vergeten worden.

Situering. Gastvrij Netwerk en leden beschouwen hun vrijwilligerswerk als noodzakelijke aanvulling op de formele diensten die de overheid organiseert: zij bieden - van mens tot mens - een ondersteunend netwerk, een brug naar de brede bevolking, en veel praktische hulp bij allerlei problemen m.b.t huisvesting, gezondheidszorg, school en zorg voor kinderen, administratieve verplichtingen ... problemen die gewone burgers niet op dezelfde manier ervaren.

Gastvrij Netwerk en leden volgen ook met aandacht de ontwikkelingen in het asiel- en migratiebeleid op nationaal en Europees niveau omdat deze uiteindelijk effecten hebben in het lokaal niveau. Zij steunen o.a. de vragen naar uitbreiding van de legale mogelijkheden voor gezinshereniging, betere toegankelijkheid van de regularisatieprocedures, heractivering van de commissie voor advies voor vreemdelingen die het hoorrecht in regularisatiekwesties concreet maakt, heractivering van het KB van 2004 i.v.m. hulp aan minderjarige vreemdelingen,

Gastvrij Netwerk en leden steunen eveneens de vragen die mensen zonder wettig verblijf zelf aan bod proberen te brengen, zoals met de campagnes en hongerstaking van 2021. Deze mensen wijzen op hun verbinding met en hun bijdragen aan ons land. Ze vragen vooral dringende en realistische oplossingen voor wie niet terug kan naar het herkomstland, voor kinderen die de kans op een redelijke toekomst mislopen, voor mensen die al heel lang noodgedwongen en onder de radar als goedkope werkkrachten uitgebuit worden.

De standpuntbepaling is het resultaat van een participatief traject. Het voorliggend document kwam tot stand op initiatief van het bestuur van Gastvrij Netwerk in november 2021. Er werd een eerste ontwerp opgesteld in samenwerking met een viertal lidorganisaties die lange ervaring hebben met mensen zonder wettig verblijf, alsook met experts van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en ORBIT vzw. Dit ontwerp werd vervolgens besproken in de Algemene vergadering van Gastvrij Netwerk op 24-02-2022 en aangepast met de inbreng van de leden.

In de Algemene vergadering van 9-06-2022 werd de standpuntbepaling erkend als **kaderstandpunt dat geldt voor het hele Netwerk.**

De lokale burgerinitiatieven van Gastvrij Netwerk zullen hun solidariteit uitbreiden naar de vluchtelingen uit Oekraïne. Ze blijven echter hulp en ondersteuning bieden aan de vluchtelingen uit andere oorlogen, eerder aangekomen vluchtelingen die al lang in asiel-, Dublin- of regularisatieprocedure wachten en veel mensen zonder wettig verblijf in nood.

Het voorliggend document bevat twee onderdelen:

- I. Vier punten
- II. Vier praktijkvoorbeelden van lidorganisaties met veel expertise terzake .

I. VIER PUNTEN

1. Migratie en vluchten hebben altijd bestaan, zijn universeel en kunnen iedereen treffen. Niet de slachtoffers, maar de oorzaken moeten aangepakt worden. Criminaliseer migratie en vluchtelingen dus niet. Houd rekening met de invloed van woorden en framing.

Migratie en vluchten worden 'geregeld' met vele internationale en nationale wetten en maatregelen. Voor mensen die uit vrije wil migreren of uit noodzaak vluchten komt het erop aan om ergens een nieuwe toekomst te kunnen opbouwen. Daarvoor is een verblijfsvergunning nodig.

Personen die zich op het grondgebied bevinden zonder wettelijke verblijfspapieren noemen we 'mensen zonder wettig verblijf' ([PICUM's Words Matter Initiative](#)). Vaak nog worden ze 'illegalen' genoemd, vaak bewust, om criminaliteit te suggereren, wat niet overeen komt met het Vreemdelingenrecht. Een buitenlander die zonder verblijfsvergunning op het grondgebied verblijft, bevindt zich in een administratieve overtreding en riskeert tijdelijke administratieve opsluiting. (*De Burger en de Wet, 1996, p. 99 vlg*). De overtreding is echter geen criminele daad waarvoor het strafrecht gevangenisstraf voorziet. Wat daarbij onderschat wordt is dat ook een tijdelijke administratieve opsluiting zware effecten heeft op de personen en bijzonder op kinderen (zie ook: [mensenrechtenorganisaties trekken aan alarmbel over gesloten centra](#) en het rapport '[Voorbij terugkeer. Op zoek naar een menswaardig en duurzaam beleid voor personen in precair of onwettig verblijf](#)').

Migratie en vluchten worden stelselmatig negatief gekaderd door bepaalde politieke partijen, media en sociale media: "illegale migratie, profiteurs, open grenzen, strijd tegen mensenhandelaars ...". Een andere courante framing is dat mensen op de vlucht in de kampen aan de EU-grenzen en mensen zonder wettig verblijf in de EU-lidstaten zelf verantwoordelijk zijn voor hun ellendige toestand.

Deze kaders zijn breed verspreid en polariseren de samenleving ten koste van de meest kwetsbaren. De kaders zijn niet alleen misleidend door eenzijdigheid, maar leiden ook de aandacht af van de inperking van legale migratiemogelijkheden, schendingen van internationale verdragen en oorzaken van de mensensmokkel.

Er is ook opvallend minder afkeuring voor actieve/ bewuste / malafide overtredingen uit winstbejag en motieven van uitbuiting waarvan buitenlanders in onwettig verblijf slachtoffer zijn.

2. Gastvrij Netwerk kant zich tegen ongelijke behandeling van mensen, tegen onderscheid tussen mensen die er WEL / NIET toe doen. Alle mensen hebben recht op menselijke waardigheid en menswaardige levensomstandigheden.

We zien schrijnende ongelijke behandeling op Europees niveau: praktijken van 'ontmenselijking' aan de buitengrenzen van 'fort Europa', negatie van elementaire beschavingswaarden in lidstaten zelf. Mensenrechten, internationale verdragen, het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, het Kinderrechtenverdrag worden genegeerd.

In ons land is het verblijfsstatuut de basis voor de rechtspositie en toegang tot maatschappelijke diensten. Mensen zonder wettig verblijfsstatuut zijn rigoureus uitgesloten uit het maatschappelijk

stelsel en hebben alleen recht op dringende medische hulp en onderwijs voor kinderen. De scherpe juridische tegenstelling die zo ontstaat tegenover burgers met volheid van rechten gaat echter niet op voor mensenrechten en menselijke waardigheid. (*Aleydis Devillé, Schuilen in de Schaduw, KUL 2008, pag 62-64*). Elke mens heeft, los van burgerrechten en administratieve status, recht op een aantal fundamentele mensenrechten, zoals het niet blootgesteld worden aan onmenselijke behandeling, een dak boven het hoofd, het recht om niet uitgebuit te worden, toegang tot fatsoenlijke medische zorgen ... Kinderen hebben tot 18 jaar recht op onderwijs (www.vreemdelingenrecht.be)

Weinig mensen in ons land staan erbij stil dat mensenrechten in de realiteit niet gewaarborgd worden ten aanzien van mensen zonder wettig verblijf. Crisishulp voor mensen in precare toestand valt onder de verantwoordelijkheid van lokaal bestuur, politie, OCMW en CAW ([decreet van de Centra Algemeen Welzijnswerk](#)). Crisishulp voor mensen zonder wettig verblijf wordt in de realiteit echter zeer vaak afgewezen op basis van juridische argumenten, geen bevoegdheid, onvoldoende personeel... Hulpvragers worden dan doorgestuurd naar informele hulp van lokale vrijwilligersverenigingen en burgerinitiatieven.

3. Humanitaire hulp van vrijwilligers is nodig en aanvullend aan de professionele diensten. Zeker als het gaat om mensen zonder wettig verblijf. Negeer of criminaliseer deze hulp dan ook niet.

Hulpverlening gemotiveerd vanuit mensenrechten en medemenselijkheid wordt onterecht vaak belasterd, gecriminaliseerd en zelfs vervolgd, in diverse lidstaten van de Europese Unie, ook in ons eigen land (o.a. [PICUM, nieuwsbrief 01-2022](#)).

De hulpverlening moet binnen de wetten blijven, maar wetten kunnen ook onvolkomen of onrechtvaardig zijn. In die zin vinden de vrijwilligersverenigingen het bijvoorbeeld pertinent onverantwoord om mensen zonder wettig verblijf uit te sluiten van menselijk contact en interactie door vrijwilligerswerk, cursussen Nederlands, beroepsopleiding, sportbeoefening ... te ontzeggen.

De Vreemdelingenwet voorziet wel dat hulp uit humanitaire redenen wordt verleend. 'Dit betekent dat je mensen zonder papieren onderdak mag verlenen, aan hen een woning mag verhuren, maaltijden en kleding mag aanbieden, hen mag vervoeren of gelijk welke andere hulp mag verlenen die ze nodig hebben, op voorwaarde dat je dit doet uit louter humanitaire overwegingen. Als je mensen zonder papieren herbergt mag de politie je woning niet betreden om deze mensen op te pakken, tenzij met je toestemming en met een huiszoekingsbevel van de onderzoeksrechter.... Je maakt je echter schuldig aan mensensmokkel als je een buitenlander helpt om een lidstaat van de Europese Unie binnen te komen, er te verblijven of erdoor te reizen, én dit doet met het oog op een vermogensvoordeel voor jezelf'. (Kati Verstrepen et al., Vreemdelingenrecht in 101 antwoorden, 2019, p. 209-210)

In de lokale context waarin leden van Gastvrij Netwerk werken komt daarbij dat zij mensen op de vlucht vaak al vroeg na de asielaanvraag leren kennen en langdurig begeleiden tot en met [integratie van wie een vergunning voor langere tijd krijgt \(zie Toolkit\)](#). Als sommigen dan uitgedroogd raken en een bevel krijgen om het land te verlaten, willen en kunnen zij deze niet in de steek laten. Wanneer de officiële maatschappelijke hulpverlening stopt zijn vrijwilligers de enige overblijvende steun en de enigen in wie mensen in uiterste nood en behoefte nog vertrouwen hebben. "Is het veilig om bij het OCMW dringende medische hulp te vragen? Hoe en waar kan ik aan eten geraken?"

Mag de school weten dat onze kinderen geen wettig verblijf meer hebben?” Dergelijke vragen worden aan de vertrouwde vrijwilliger gesteld, want de afstand tot de formele diensten is voor mensen zonder wettelijke papieren groot en gevaarlijk.

“In de praktijk is het werk en begeleiden van mensen zonder wettig verblijf door vrijwilligers dikwijls erg precair. Altijd is de waardigheid en het welbevinden van de persoon (of familie) in kwestie het uitgangspunt. De vrijwilligershulp is eerst gericht op het voorzien in de basisnoden en overleving: een dak boven het hoofd, voeding, kleding, medische zorg Maar ook op herstel van een zekere rust, door veel te luisteren, zelfbeeld te herstellen, stress te milderen en psychisch zorg te bieden. (vzw Booms Welkom)

4. Overheden en diensten die mensen zonder wettig verblijf naar vrijwilligers- en burgerinitiatieven als laatste hulpverleners doorschuiven, moeten hun inzet en expertise ook erkennen en passende steun bieden.

Bovenstaande punten tonen aan hoe Gastvrij Netwerk en zijn burgerinitiatieven mensen zonder wettig verblijf beschouwen en hoe ze van dichtbij ervaren hoe deze eenzijdig in de verdomhoek belanden. De meesten van hen die het bevel krijgen om het grondgebied te verlaten kunnen / durven/ willen in eerste instantie niet terugkeren. Uitwijzen gaat in vele gevallen niet en vrijwillige terugkeer is minimaal.

“Pas als er voldoende rust en veiligheidsgevoelen is kunnen (toekomst)perspectieven aan bod komen. Samen met de mens of familie in nood kunnen dan de kansen afgewogen worden. Zonder valse hoop. Als de situatie hier echt uitzichtloos is, er geen kans is dat er een verblijfsvergunning komt of als de ellende ondraaglijk en niet om aan te zien is, is bespreking van de mogelijkheid tot terugkeer ook nodig. Daarbij leg je er nadruk op dat de beslissing door de persoon in kwestie zelf dient genomen te worden. Als iemand zelf de beslissing heeft genomen om terug te keren, kan hulp en begeleiding nodig zijn en worden helpende diensten gezocht.” (vzw Booms Welkom)

Gastvrij Netwerk en de leden werken in de lijn van een ‘open toekomstoriëntatie’.

Het concept werd al in 2005 voorgesteld door diverse hulporganisaties en daarna geleidelijk breed toegepast (De8, [Voorbij de papieren](#), 2011; Agentschap Integratie en Inburgering, [Toekomstoriëntering met precare verblijvers werken aan een zinvol toekomstperspectief](#), 2014). Essentie is dat alle realistische mogelijkheden onderzocht worden. En dat voor kinderen het kinderrechtenverdrag geldt. Toestanden zoals in de [documentaire ‘Weg van België’ van Phara de Aguire, 2014](#), zijn te vermijden.

Gastvrij Netwerk en de leden gaan niet mee met de manier waarop de overheid toekomstoriëntatie daarna ging toepassen ten dienste van één richting, met terugkeercentra en het motto ‘vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet’. De huidige federale regering plaatst ‘toekomstperspectief’ nog steeds in het kader van migratiebeheersing. Anderzijds is het hoopgevend dat de staatssecretaris voor Asiel en Migratie een leerproject OPT+ (‘Opvang met Perspectief op Toekomst’, naar het Utrechts model ‘BBB+ of bed, bad, brood + begeleiding’) laat uitvoeren in enkele grote steden. ([Een toekomstperspectief voor mensen zonder papieren: “ik wil werken en een leven hebben zoals iedereen](#), MO, dec 2020).

Deze enkele centra zullen echter niet de verdoken miserie van mensen zonder wettig verblijf oplossen in het hele grondgebied! Daarom zou de overheid ook rekening moeten houden met lokale verenigingen en burgerinitiatieven die crisis- en noodhulp bieden in grote én kleine gemeenten. Tot nu toe waren deze initiatieven discreet over hun ondersteuningswerk uit bezorgdheid voor de veiligheid van deze mensen. Nu trekken zij aan de bel.

De leden van Gastvrij Netwerk vragen:

- Dat alle overheden gebruik maken van de analyses en aanbevelingen van de NAPAR- coalitie en een beleid te voeren dat de oorzaken van de immigratie aanpakt en de voorwaarden voor toegang tot het Belgische grondgebied versoepelt ([Memorandum van de NAPAR-coalitie, specifiek hoofdstuk 10 Migratie en racisme, 103](#)).
- Dat alle overheden inzetten op een positieve kadering van migratie en vluchtelingen. Creëer een draagvlak voor migratie ([Memorandum NAPAR, ibidem, 105](#)). Wijs bijvoorbeeld op kansen voor verjonging van de bevolking, voordelen voor de arbeidsmarkt, inbreng van culturele vaardigheden, technologische innovatie, gezondheidszorg
- Dat de federale overheid doorgaat met het innovatieproject OPT+ voor mensen zonder wettig verblijf, maar - gezien het zeer beperkt aantal gegadigden - ook rekening houdt met wat burgerinitiatieven al vele jaren doen voor veel grotere aantallen verspreid over het hele grondgebied.
- Dat de overheid aan de lokale besturen en diensten opdracht geeft om, conform hun verantwoordelijkheid, alle mensen in precaire omstandigheden effectief te helpen én handhaving daarvan voorziet.
- Dat lokale besturen en diensten de lokale burgerinitiatieven erkennen als schakel in een netwerking van diensten en vrijwilligers rond mensen in nood. [Een recent project dat Vluchtelingenwerk met leden van Gastvrij Netwerk uitwerkte rond kwetsbare gezinnen](#) leerde dat dergelijke netwerking leidt tot een meer volledig inzicht en meer complementariteit en effectiviteit in de hulp.
- Dat de grotere middenveldorganisaties zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen, ORBIT vzw e.a. de lokale burgerinitiatieven helpen om hun signalen te laten doordringen tot bij het beleid en bij al wie betrokken is bij de behandeling van mensen zonder wettig verblijf.
- Dat de grotere middenveldorganisaties zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen, ORBIT vzw e.a. ook de lokale burgerinitiatieven zelf hulp bieden met vorming, intervisie en instrumenten om dit specifiek en moeilijk vrijwilligerswerk goed te kunnen uitvoeren.

II. **VIJF PRAKTIJKVOORBEELDEN VAN LIDORGANISATIES met veel expertise terzake**

1. [Vzw Werkgroep Vluchtelingen Gent.](#)

Wij gaan ervan uit dat ieder mens recht heeft op een menswaardig bestaan.

De Werkgroep Vluchtelingen streeft ernaar om elk individu dat uit het administratief net valt, te begeleiden en te ondersteunen in hun zoektocht naar dat menswaardig bestaan. Wij zijn ervan overtuigd dat we samen met hen alle kansen moeten grijpen.

Onze werking ten aanzien van de mensen zonder wettig verblijf

De eerste kennismaking is cruciaal voor het vertrouwen. We bekijken samen het dossier. Daarbij laten we duidelijk voelen dat we partner willen zijn in de zoektocht naar een menswaardige oplossing. Wij zorgen ervoor aanwezig te blijven in hun omgeving, zodat zij ons tijdig kunnen aanspreken bij vragen en problemen.

Bij een negatieve beslissing benoemen wij ook duidelijk de mogelijkheid van terugkeer. Als mensen zelf niet tot deze conclusie willen / kunnen / durven komen - zelfs als het ons een onmogelijkheid lijkt – dan respecteren wij dat en gaan samen op zoek naar overlevingskansen. Daarbij houden wij hen zonder aandringen op de hoogte van wijzigende extra kansen bij terugkeer.

Wij dringen erop aan dat zij zich niet wegsteken, maar gewoon meedraaien in de maatschappij. Belangrijk daarin zijn:

- Een vaste woonplek (een adres hebben is uiterst belangrijk)
- De kinderen moeten regelmatig naar school gaan en altijd aanwezig zijn op school-activiteiten. Ook buitenschoolse activiteiten zijn heel belangrijk !
- Wegwijs maken in de doolhof van voedselbedelingen en andere kansen voor mensen in armoede.
- Organisaties die activiteiten inrichten voor de vrouwen of multiculturele activiteiten. Ze daarheen begeleiden
- Vrijwilligerswerk d.w.z meedraaien in het functioneren in onze maatschappij.
- Vakantiekampen en vrijetijdsactiviteiten voor de kinderen en jongeren.

Aan het statuut van MZVV zijn ook veel (vaak onbekende) nadelen verbonden, die het leven extra moeilijk maken. Bij een negatieve beslissing verliest men veel rechten:

- geen bankrekening op eigen naam
- geen internetverbinding op eigen naam
- geen mogelijkheid tot het volgen van Nederlandse taallessen
- geen recht op het sociaal tarief van energie, gas, water. Ze betalen zelfs het extra duur tarief van een toerist. Hier is dus zuinigheid geboden.

Als organisatie is het volgende noodzakelijk

- Een netwerk ontwikkelen en onderhouden. Aanwezig zijn is de boodschap. Kennissen zijn

belangrijk, zowel bij de vele andere hulpverleningsorganisaties en -kanalen, als bij de partners die ook MZVV helpen.

- Regelmatig de onmenselijke manier van omgaan met MZVV aan de kaak stellen, in het publiek en/of naar de overheid.
- Zorgen dat MZVV een gezicht krijgen. Breed informeren welke competenties en werkervaringen deze mensen effectief te bieden hebben
- Contacten koesteren die begrip en sympathie tonen.
- De evolutie in het plaatselijk sociale werkveld opvolgen en lobbyen om ervoor te zorgen dat MZVV niet uit de boot vallen bij bestaande of nieuwe mogelijkheden voor steun.
- Op de hoogte blijven van de wetgeving en het beleid rond de vreemdelingen, vluchtelingen en MZVV.

2. Recht op Migratie vzw (Leuven, Wilsele)

De visie van ROM staat op hun website: <http://www.rechttopmigratie.be/rmjs/over-ons/onzevisie/>

ROM neemt de verdediging op van vluchtelingen, in het bijzonder van mensen zonder papieren. Hiervoor richtte de vzw het Vluchtelingenhuis op. Via diverse kanalen ijveren ze voor meer begrip en elementaire mensenrechten voor vluchtelingen.

Na de hongerstaking van de mensen zonder papieren in Leuven in juli 2006 wilden enkele personen zich inzetten voor een ander migratiebeleid, voor een algemene regularisatie en voor de afschaffing van de gesloten centra. Ze wilden meer zijn dan een vereniging die alleen zou vechten voor een verblijfsvergunning voor de vluchtelingen. ***Het uitgangspunt is het recht voor iedereen op een menswaardig bestaan en het 'recht op migratie'.*** ...

De vzw organiseert via het Vluchtelingenhuis concrete opvang van vluchtelingen die elders niet geholpen worden. Het **Vluchtelingenhuis** biedt tijdelijke opvang aan vluchtelingen, bij voorrang aan de meest kwetsbare zoals minderjarigen, moeders met kinderen en ouderen. De duur van het verblijf is afhankelijk van de situatie van de vluchteling op dat ogenblik. Het biedt een plek aan voor de bewoners om even te verpozen en te werken aan een concreet **toekomstproject**. Ze worden hierbij **begeleid** door **vrijwilligers** en zo nodig bijgestaan door **professionele hulpverleners**.

3. Limburgs Platform voor Mensen op de vlucht

Korte opsomming van wat LPV nu al doet voor MZVV:

- Vooral info geven aan de vrijwilligers/ organisaties/ diensten die ons vragen stellen over MZVV. Juridische info en info over hun rechten.
- Helpen om al dan niet tijdelijk onderdak te zoeken + humanitaire hulp zoeken (voedselpakketten- financiële steun... overlevingssteunpakketten).
- We hebben een netwerk uitgebouwd met partners i.v.m ondersteuning MZVV over heel de provincie samen met onze lokale groepen van vrijwilligers
- Buddy's- vrijwilligers ondersteunen die de MZVV begeleiden.

LPV besliste om samen met andere Limburgse partners mee te werken aan de uitwerking van het interessante project OPT+ in Limburg. Ongeveer midden 2020 startte een werkgroep waartoe ook het CAW en het bisdom Limburg behoren. Orbit vzw zorgt voor begeleiding.

4. Vluchtelingen Ondersteuning Sint-Niklaas (VLOS)

De visie en missie van VLOS staat op hun website <https://vlos.be/nl/over-ons/ons-verhaal>

- VLOS blijft ten allen tijde trouw aan haar uitgangspunten: “Ieder persoon, wiens leven, integriteit of vrijheid bedreigd wordt, heeft recht op bescherming. Politieke, economische en ecologische vluchtelingen, asielzoekers, uitgeprocedeerde vluchtelingen en mensen zonder wettig verblijf, hebben allen recht op de sympathie, bijstand en gastvrijheid van VLOS”. VLOS vertrekt hierbij van de ervaring en de leefwereld van de mens in nood, niet van de interpretatie van de wetgever. Morele en ethische kortzichtigheid zal VLOS nooit beletten om haar missie uit te voeren.
- Wat VLOS probeert te doen voor MZWV in een notendop is: warm onthaal, luisteren, dossier en procedures helpen opstarten waar mogelijk, voedselbedeling, kledij en huisraad verstrekken, huisvesting zoeken bij particulieren en vrienden..., begeleiding bij medische problemen, dagelijkse ondersteuning voor alle aspecten, schoolondersteuning, financiële ondersteuning, allerlei klussen, COVID-vaccinatie... Daarnaast probeert VLOS ook een rol te spelen in het beïnvloeden van plaatselijke, regionale of nationale overheden.
- Een vrijwilligersvereniging als VLOS tracht zeer laagdrempelig te zijn voor de hulpvragers. Onvoorwaardelijke hulp bieden is het motto (maar niet altijd mogelijk!). Niet betuttelen of bepamperen, maar beroep doen op hun eigen (soms beperkte) kracht (empoweren).
- Belangrijk in het werk met MZWV is om na de eerste ontmoeting ook te werken aan het verleggen van de focus. Waar die begrijpelijk aanvankelijk vooral ligt op het verkrijgen van papieren, richt VLOS ook de focus op hun eigenwaarde, talenten, verwachtingen, vreugdes, opportuniteiten in het dagelijkse leven om zo hun zicht op hun situatie wat te verbreden; niet eenvoudig maar zo heilzaam. VLOS krijgt hierbij hulp van Jesuit Refugee Service Belgium (<https://www.jrsbelgium.org/>). VLOS heeft belangstelling om mee te werken aan het OPT+-verhaal. Eigenlijk doet VLOS dit al in beperkte mate maar met eigen middelen, zonder steun van CAW of plaatselijke overheid.
- Het is een taak van VLOS om de (lokale) besturen en partners te sensibiliseren, te responsabiliseren en te wijzen op hun plichten en mogelijkheden. Ook de (lokale) bevolking krijgt informatie over en wordt betrokken in het VLOS-verhaal om op deze manier een draagvlak te creëren. Hulp vragen om te kunnen helpen.
- Vrijwilligerswerk voor MZWV is niet toegelaten, maar is zo waardevol voor henzelf! Zelfbeeld bevorderen, wederdienst, fierheid, bezig zijn, psychisch welbevinden, extra centjes Bovendien behoedt het deze mensen tegen depressies en andere psychische pathologie, en zouden ze hun tijd nuttig kunnen doorbrengen i.p.v. in een leegte te vervallen waar criminaliteit, verslaving, gamen ... op de loer liggen met alle gevolgen vandien voor de samenleving (overlast, extra kosten). Zwartwerk is voor deze mensen dikwijls de enige manier om te overleven!
- VLOS wordt regelmatig geconfronteerd met klachten en Processen Verbaal voor haar werk. Meestal wordt dit daarna na enige tijd wel geseponeerd. Deze ‘criminalisering van de hulpverlening’ is schadelijk voor een humanitaire hulpverleningsorganisatie.
- VLOS tracht scholen ook te wijzen op de financiële beperktheden van leerlingen zonder wettig verblijf en op de plicht om alle leermiddelen te voorzien die nodig zijn voor die leerling om het schooljaar succesvol te beëindigen. Voor andere schoolfacturen (sportkledij, middagtoezicht,

maaltijden, agenda, kopieën, busvervoer, uitstappen ..., m.a.w. 'verdoken schoolkosten') vraagt VLOS of er een 'sociaal fonds' bestaat binnen de school. Indien nog niet, verwijst VLOS naar enkele plaatselijke ondersteunende organisaties (witteravenproject, Stichting Georges Smet). Uit deze dialoog volgt meestal een positieve reactie en indien nodig zal VLOS nog een deel van de factuur (proberen) betalen. Belangrijk is dus dat wij scholen sensibiliseren en informeren!!!

- VLOS leidt toe naar sport als opstap voor integratie, zeker voor kinderen, maar botst op tegenstrijdigheden in de reglementering. Kinderen zonder wettig verblijf kunnen niet aansluiten in een officiële sportfederatie (bv. KBVB). Kinderen die nog in een asielcentrum verblijven kunnen wel aansluiten én blijven dan onbeperkt aangesloten ook als daarna een negatieve beslissing volgt en ze in België blijven zonder wettig verblijf. Vreemd dus dat er kinderen ZWV zijn die wel officiële wedstrijden kunnen spelen en andere kinderen ZWV waarvoor dit niet mogelijk is!!!
- Op beleidsvlak vindt VLOS een neutrale commissie van advies en criteria om tot een gefundeerd, humaan en neutraal besluit te komen over wettig of geen wettig verblijf, hoogst noodzakelijk. Deze criteria moeten door een onafhankelijke commissie voorgesteld en opgevolgd worden (geen 'vaste' criteria want dit kan in de huidige tijdsgeest tot zeer negatieve toestanden leiden).

Deze standpuntbepaling van Gastvrij Netwerk over de visie en de rol van lokale vrijwilligersverenigingen en burgerinitiatieven ten aanzien van mensen zonder wettig verblijf

werd onderschreven door 30 op 38 lidorganisaties.

Sinds de Algemene vergadering van 9-06-2022 is het een kaderstandpunt dat geldt voor het hele Netwerk.

Twee lidorganisaties onthielden zich:

Vzw Protestants Sociaal Centrum kan de standpunten wel globaal maar niet voldoende onderschrijven. Het wilde meer verheldering van de voorwaarden en condities waaronder mensen verblijfsvergunning krijgen, de moeilijke kanten van gezinshereniging en het aankaarten van de uitbuitingspraktijken achter arbeidsmigratie.

Vzw Bij Ons Thuis verwachtte dat het Netwerk concrete oplossingen zou voorstellen om mensen uit de illegaliteit te halen door hun een verblijfsrecht en een werkvergunning te bieden. Daar kunnen voorwaarden aan verbonden worden zoals een voltijdse baan en een tewerkstellingstermijn. Opname van mzwv in de arbeidsmarkt is economisch gunstig en wordt ook effectief overwogen door de Duitse en Ierse regeringen.

Beide opmerkingen worden doorverwezen naar de juridische medewerkers van Vluchtelingenwerk Vlaanderen die eveneens werken aan een standpuntbepaling rond mensen zonder wettig verblijf.